

Mapovanie a využitie starých a krajových odrôd jabloní

ZŠ Petra Škrabáka Dolný Kubín
M. Hattalu 2151
026 01 Dolný Kubín
Žilinský kraj
2021/2022

Dominika Rosinská

kategória C

Úvod: Práca je venovaná mapovaniu starých a krajových odrôd jabloní v Dolnom Kubíne a tiež využitiu plodov na rôzne účely. Túto činnosť v ZŠ Petra Škrabáka robíme už tri roky, postupne sme v spolupráci žiakov, ich rodičov, starých rodičov našli a s pomocou profesionálnych pomológov identifikovali 16 rôznych odrôd. V práci sú tieto výsledky zhrnuté a navrhnuté a vyskúšané viaceré spôsoby využitia plodov.

V spolupráci s amatérskym ovocinárom plánujeme viaceré odrody zachovať. Keďže sa jednalo o staré, značne poškodené stromy, odoberieme z nich vrúbky a v jarných mesiacoch ich navrúbľujeme na silno rastúce podpníky.

Ciele:

1. Spracovať údaje získané pri mapovaní starých a krajových odrôd.
2. Navrhnuť a realizovať rôzne spôsoby využitia plodov.
3. Odobrať vrúbky pre zachovanie odrôd.

Metódy:

1. Mapovanie starých a krajových odrôd – jeseň 2018, 2019, 2020. Vybratú jablňu sme odfotili tak, aby sme zaznamenali jej spôsob rastu, na papierovú kartičku sme vyznačili lokalitu a dátum aktivity (napr. DK 1 – 25. 08. 2018), odfotili sme pár plodov na strome a plody na papierovej podložke. Tie sme potom využili na určovanie odrody jabloní profesionálnym pomológom. Odmeraný bol obvod stromu, odhadnutá výška.

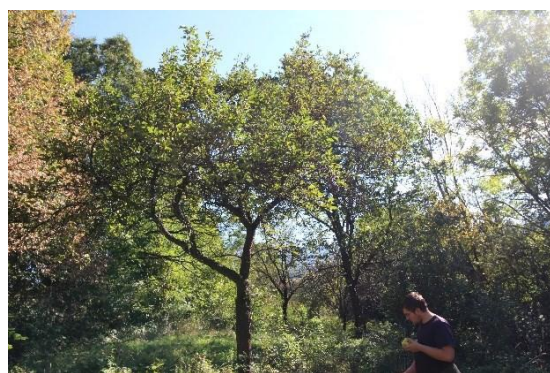
2. Spracovanie (kompletizácia) získaných údajov – november 2021, december 2021, január 2022..

3. Spôsoby využitia plodov – priebežne. V školskej dielni a v domácich podmienkach sme pripravili z 3 odrôd mušt, sušené jablká, výživu. Porovnávali sme najmä ich chuťové vlastnosti. 4. Odoberanie vrúbkov – január, február 2022. Spolupracovali sme s miestnym amatérskym ovocinárom. odoberaté vrúbky (30 kusov 5 odrôd) sme uskladnili vo vhodných podmienkach (tma, teplota približne 5°C, vlhký piesok).

Výsledky:

Obr. 1 Označenie mapovaného stromu

Obr. 2 Celkový pohľad na mapovanú odrodu

Obr. 3 Mapované plody

Obr. 4 Ochutnávka produktov

Obr. 5 Uskladnenie vrúbkov

Tab. 1 Zhrnutie získaných výsledkov

označenie stromu	druh	názov odrody určený pomológom	perspektívnosť stromu		obvod stromu v cm	výška stromu odhadom v metroch	poloha stromu	zaujímavosti (názov lokality, majiteľ odrody, číslo domu a pod.)	využitie odrody
DK11	jablňoň	Red delicious	zdravý	neperspektívny	66	6	intravilán	p. Sárený, Aleja slobody 33, Dolný Kubín	dobré sa v zime skladujú, priamy konzum
	hruška		perspektívny	extravilán					
DK12	jablňoň	Herbertova reneta	zdravý	neperspektívny	120	6	intravilán	p. Šárfy, starý zanedbaný sad	dobré sa v zime skladujú, priamy konzum, mušty, koláče
	hruška		perspektívny	extravilán					
DK13	jablňoň	Miestna odroda	zdravý	neperspektívny	78	7	intravilán	p. Šárfy, starý zanedbaný sad	priamy konzum, málo šťavnaté
	hruška		perspektívny	extravilán					
DK14	jablňoň	Sláďa	zdravý	neperspektívny	60	5	intravilán	p. Šárfy, starý zanedbaný sad	priamy konzum, málo šťavnaté
	hruška		perspektívny	extravilán					
DK15	jablňoň	Miestna odroda	zdravý	neperspektívny	104	8	intravilán	p. Šárfy, starý zanedbaný sad	priamy konzum, mušty
	hruška		perspektívny	extravilán					
	hruška		perspektívny	extravilán					

Záver:

Získané výsledky zobrazujú viacročné snaženie žiakov a pedagógov školy o záchranu miestnych a krajových odrôd. Orava sa nepovažuje za ovocinársky významnú oblasť, napriek tomu boli identifikované a popísané viaceré odrody s mnohorakým využitím. Keďže sa jednalo o staré stromy, budeme postupne odoberať vrúbky a snažiť sa tak zachovať ich dobré vlastnosti aj do budúcnosti.

Zoznam použitej literatúry:

ŠROT, L. et. al. 2000. *Tisíc dobrých rád záhradkárom*. Bratislava : Príroda, a.s., 2000. ISBN 80-07-01087-4
HRIČOVSKÝ, I. et. al. 2017. *Osvedčené rady do záhrady*. Bratislava : Plat4M Books, s.r.o., 2017. ISBN 978-80-89642-24-3
BAUMJOHANNOVÁ, D. et. al., 2011. *Rez ovocných drevín*. Bratislava : Ikar, 2011. ISBN 978-80-551-2521-3
NESRSTA, D. 2010. *Jádroviny* Olomouc : Vydavatelství Petr Baštan, 2010. ISBN 978-80-87091-17-3